

“AZ UKRÁN NYELVTÖRVÉNYEK LEHETETLENNÉ TESZIK UKRAJNA EU TAGSÁGÁT”

UKRAJNA NEM VÁLHAT
AZ EU TAGJÁVÁ, HA NEM
TÖRLI EL A
DISZKRIMINÁLÓ
NYELVTÖRVÉNYEIT,
ÁLLÍJA LANDMAN
GÁBOR, A EUROPEAN
LANGUAGE RIGHTS
ALAPÍTVÁNY ALAPÍTÓJA,
AKI AZ EGYENLŐ NYELVI
JOGOKÉRT KÜZD.

“AZ UKRÁN
NYELVTÖRVÉNYEK SÉRTIK
A STRASBOURGI
EGYEZMÉNYT. HA AZ EU
SZEMET HUNY E FÖLÖTT
A DISZKRIMINÁCIÓ
FÖLÖTT, ANNAK NAGYON
ROSSZ KÖVETKEZMÉNYEI
LESZNEK.”

GABOR LANDMAN, STICHTING EUROPEAN LANGUAGE RIGHTS

“Oekraïense taalwetten EU-lidmaatschap

Oekraïne kan geen lid worden van de EU als het deze taalwetten niet schrapt, stelt Gabor Landman van de stichting European Language Rights die zich inzet voor taalrechten. “De Oekraïense taalwetten vormen een schending van het verdrag van Straatsburg. Het zal heel moeilijk zijn om de EU deze discriminatie toestaat.”

Karel Beckman

Gabor Landman, zoon van een Hongaarse moeder en een Friese vader, heeft aan den lijve ondervonden wat taaldiscriminatie inhoudt. Hij woonde een aantal jaren in Roemenië, waar hij werkte als tolk, en ervoer de moeilijkheden die de Hongaarse minderheid daar ondervindt. Hij was dan ook gealarmeerd toen het EU-Associatieverdrag met Oekraïne werd voorgesteld rond 2016. Daarin was niets geregeld voor de minderheden in Oekraïne.

Meteen nadat het Associatieverdrag was goedgekeurd, in 2017, voerde Oekraïne zijn eerste taalwet in, met diverse discriminerende bepalingen. Tussen 2017 en 2019 werden de Oekraïense taalwetten verder aangescherpt. “Oekraïne heeft het zo bont gemaakt, dat het uitgeven van Russisch-talige boeken verboden is, bovenop het inmiddels al geldende verbod om op de radio in het Russisch uit te zenden of om Russisch-talige kranten uit te geven”, zegt Landman. “De Oekraïense commissaris voor het beschermen van de staatstaal meldt zelfs trots op zijn website dat het vanaf 16 januari 2021 verboden is een klant in een winkel in een andere taal dan het Oekraïens aan te spreken. Het feit dat Oekraïne sinds zijn lid, geen inspanning doet om deze wetten terug te brengen naar de geloofwaardigheid van de EU-trekking tot het verwaarden.”

De taalwetten in Oekraïne zijn alleen Russisch-talig en meer Hongaars- en Roemeens-talig. “In Oekraïne buurlanden Moldavië en Roemenië wordt de taal van de geopolitieke taalminderheden in het gebied waarin Oekraïne wordt gesproken, zijn landsgrenzen.”

“Taalrechten zijn een voorwaarde voor de Europese Landman uit. “Juist van Joegoslavië zijn de taalrechten van de Oekraïense naam minderheden duurzame vrede aan te codificeren in het Verdrag van Straatsburg uit 1995. Dit Verdrag garandeert de taalrechten van de minderheden tegen het vrije gebruik van de taal. Oekraïne werd in 1998 geratificeerd en werd in 2019 pas lid van de EU. De taalrechten van de minderheid had geen invloed op de EU-lidmaatschap.”

Naast het Verdrag van Straatsburg staat sinds 1998 het Verdrag van de Raad van Europa voor regionale talen, dat taaldiscriminatie verbodt. Het zijn nog diverse andere taalrechten onder meer Duits, Tirol, Zweedstaliger in Nederland, Baskisch in Spanje en Hongaars in Roemenië.



Landman Gábor, magyar anyának és fríz apának a gyermekeként a nyelvi diszkriminációt saját bőrén tapasztalta meg. Néhány évig Romániában élt, ahol tolmácként dolgozott és megtapasztalta azokat a nehézségeket, amelyekkel a magyar kisebbség szembesül. Ebből kifolyólag riadtan fogadta az Európai Uniónak Ukrajnával való társulási szerződésének javaslatát 2016 körül. A szerződés semmit nem tartalmazott az ukrajnai kisebbségek számára.

Közvetlenül azután, hogy a társulási szerződés jóváhagyása 2017-ben megtörtént, Ukrajna bevezette az első nyelvtörvényét, mely különböző diszkrimináló rendelkezést tartalmazott. 2017 és 2019 Ukrajna tovább szigorította a nyelvtörvényeket. "Ukrajna addig ment el, hogy [betiltotta](#) az orosz nyelvű könyvek kiadását, ezen felül időközben tilos az orosz nyelvű rádióadások sugárzása vagy orosznyelvű újságok kiadása", mondja Landman. "Az államnyelv megvédéséért felelős ukrán kormánybiztos büszkén hirdeti [weboldalán](#), hogy 2021. január 16-a óta Ukrajna üzleteiben tilos az ügyfeleket az ukránon kívül más nyelven megszólítani. Az a tény, hogy Ukrajna EU-s tagjelöltsége óta semmiféle erőfeszítést nem tett annak érdekében, hogy ezeket a törvényeket visszavonja, károsítja az Unió hitelességét az európai értékek védelmezése tekintetében."

Az ukrajnai nyelvtörvények nem csak az oroszajkúakat érinti, hanem többek között a magyar és román ajkúakat is. "Ukrajnában a szomszédos Moldáviához és Romániához hasonlóan nagy geopolitikai nyelvi kisebbségek élnek, ahol a szóban forgó kisebbségi nyelvek határai nem egyeznek meg az országhatárokkal, hanem átvívnak azokon."

"A nyelvi jogok kiemelkedően fontosak az európai integráció szempontjából", magyarázza Landman. "Különösen a jugoszláviai etnikai kudarc

után az autonóm kisebbségi jogokra a tartós béke fundamentumaként tekintenek, így ez bekerült az 1995-ös Strasbourgi Egyezménybe. Ez az egyezmény védelmezi a kisebbségeket a nacionalizmussal szemben, úgy, hogy szavatolja a kisebbségek szabad nyelvhasználatát és kultúráját. Ukrajna ezt az egyezményt 1998-ban ratifikálta. Észak-Macedónia csak 2019-ben lett NATO- tag, miután szavatolta az albán autonóm kisebbség nyelvi jogait”

A Strasbourgi Egyezmény mellett létezik még a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája, amely 1998-ban lépett hatályba és tiltja a nyelvi alapon történő diszkriminációt, illetve vannak még különböző egyezmények, amelyek biztosítják többek között a [Dél-Tiroli német ajkúaknak](#), finnországi svéd anyanyelvűeknek, [hollandiai frízeknek](#), spanyolországi baszkoknak és katalánoknak, szlovákiai és romániai magyaroknak a jogot, hogy nyelvüket és identitásukat szabadon használják magánéletükben, az egészségügyi ellátásban, kereskedelemben, kultúrában és az igazságszolgáltatásban. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye tiltja a nyelvi és etnikai alapon történő diszkriminációt, állítja Landman.



Kétnyelvű Rendőrautó Bozen, Dél-Tirol, Olaszország. (Saját felvétel)

Landman 2019-ben megkereste az Európai Bizottságot és az Európai Tanácsot ([és alapítványa nevében panaszt nyújtott be a Bizottságnál](#)), Ukrajna csatlakozásával kapcsolatosan, de a panaszra válasz nem érkezett. Az Európai Tanács (kormányfők) 2022-ben azt állította, hogy Ukrajnának “tiszteltben kell tartania a kisebbségekhez tartozó személyek nyelvi jogait és oktatási jogait.” A kérdés az, hogy ezt az elvet a gyakorlatban is érvényesíti Ukrajna esetében. Landmannak ezzel kapcsolatosan kétségei vannak. “Borzasztóan káros az, ahogyan Ukrajna a sérülékeny történelmi kisebbségeknek: oroszoknak, magyaroknak, lengyeleknek, románoknak az anyanyelven történő oktatásának ellehetetlenítésével megmaradásukat veszélyezteti. Ukrajna részéről kizárólag politikai akaratra van szükség ahhoz, hogy ezeket a törvényeket visszavonja. Az teljességgel elfogadhatatlan, hogy az EU ezt kényszeríti ki. Ez nagyon negatívan hathat ki a jövőre.”

Megjelent az Andere Krant 21-10-2023 számában

Eredeti Holland Verzió

https://language-rights.eu/DAK_OEKRAINSE_TAALWET21102023.pdf

Angol Verzió

https://language-rights.eu/DAK_OEKRAINSE_TAALWET21102023_GB.pdf

Magyar Verzió

https://language-rights.eu/DAK_OEKRAINSE_TAALWET21102023_HU.pdf